

MIEP ZIJLSTRA

Dit jaar herdenkt het Nederlands Madrigaalkoor te Leiden zijn 25-jarig bestaan. Herman Strategier viert gelijktijdig een persoonlijk jubileum: 12½ jaar geleden nam hij de leiding over van Willem Mizée, die vanaf de oprichting in 1947 zijn leden voornamelijk schoolde met de *Johannes-Passion* van J. S. Bach.

Wanneer men de lijst bekijkt, waarop bijzondere manifestaties van het koor staan vermeld — met name in de tweede helft daarvan —, raakt men van bewondering vervuld: het is géén sinecure om een amateurkoor tot een dergelijke hoogte te brengen! Wie het Nederlands Madrigaalkoor (op dit moment bestaande uit 24 vrouwen- en 16 mannenstemmen) beluistert, krijgt de indruk, met een beroepskoor te doen te hebben.

In de begintijd stond — zoals reeds gezegd — Bachs *Johannes Passion* centraal. De uitvoering was van 1948 tot 1960

een jaarlijkse traditie. De komst van Herman Strategier luidde een periode in van nieuwe werken en bijzondere programma's met een aantal eerste uitvoeringen. Het koor verkeert in de bijzonder gelukkige omstandigheid, dat zijn dirigent behalve een uitstekend koorleider tevens een begaafd componist is. Hij laat zich in zijn scheppend werk graag inspireren door zijn Leidse zangers. Tal van eigen koorcomposities stonden in de loop der jaren op de programma's, viermaal mocht het Nederlands Madrigaalkoor een werk van Strategier ten doop houden. Daarnaast waren er de premières voor Nederland van Francis Poulencs *Stabat Mater* en *Gloria* en van de door Bruno Maderna gemaakte en onder zijn leiding uitgevoerde koorbewerkingen van onder meer het *Magnificat* van Josquin des Prez, *Beatus Vir* van Vivaldi en *Orfeo* van Monteverdi. Met de vertolking van het *Requiem* van Maurice Duruflé werd de na-

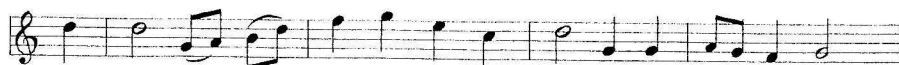
gedachtenis van John F. Kennedy geëerd, en het *Te Deum* van Strategier luisterde het vierde koorlustrum op. Het Madrigaalkoor kreeg het steeds drukker: optreden voor de radio, concerner in allerlei verband in en buiten Leiden (Zeist, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Hengelo, Tilburg, en tal van andere plaatsen). Tot vijfmaal toe trad het koor op in het kader van het Holland Festival, en ook buiten de landsgrenzen liet het zich horen: in Neuss, Oxford en Brussel. Onderhandelingen voor een concertreis naar Joegoslavië in 1973 zijn praktisch al afgerond.

Deze koorcarrière is niet alléén te danken aan het in het muzikale vlak verrichte werk: insiders weten dat achter de verzorging van de voor het geven van concerten onontbeerlijke en onvermijdelijke organisatorische rompslomp, het voeren van propaganda en het leggen van contacten in hoofdzaak de vitale figuur staat van de man die vanaf het begin voorzitter van het koorbestuur is geweest: de heer C. Zandbergen, een van de bassen. In het kader van dit jubileum mag zijn naam met ere worden genoemd, want waar blijft de kunstenaar wanneer zijn werk niet wordt gestimuleerd en gedragen door het enthousiasme, de ijver en het praktisch brein van de niet-vakmusicus, voor wie het musiceren een levensbehoefte is? Op deze wisselwerking steunt een groot deel van ons muziekleven.

Het kan niet anders, of het zo intensief met elkaar optrekken in koorverband scheidt bijzondere vriendschapsbanden tussen alle participanten. Dat is ook gebleken uit de wijze waarop het 25-jarig jubileum is gevierd: behalve het officiële feestconcert werd een rally-weekend georganiseerd, dat wel bijzonder origineel van opzet was. De route leidde via de organist Albert de

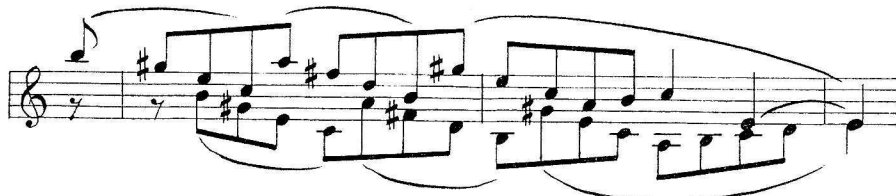
vangst werd bereid, met een geschenk voor elk koorlid. Het Madrigaalkoor bracht vanzelfsprekend zijn dank tot uitdrukking in een muzikale hulde aan de gastheer: met *De Schotse vier* (bewerking Felix de Nobel), *Bewaart Heer Holland en salight Leyden* van Cornelis Schuyt en een der *Trois Chansons* van Strategier. Tijdens het daarop volgende feestdiner werd — naast een originele verrassing voor de vijf vanaf de oprichting medewerkende koorleden — de dirigent een fraaie kristallen wijnkaraf aangeboden, waarin de eerste regel is gegraveerd van het door hem in opdracht van de Koninklijke Bond van Zang- en Oratoriumverenigingen in Nederland voor dit jubileum geschreven en in 1971 voltooid werk *Mon âme, bénis Yahweh* (*Psalm 103*, in de Vulgaat-vertaling *Psalm 102*) voor sopraansolo, koor en orkest.

Deze compositie, door Herman Strategier opgedragen aan zijn Nederlands Madrigaalkoor, beleefde de première in het jubileumconcert op 2 mei in de Stadsgehoorzaal te Leiden, uitgevoerd met medewerking van het Utrechts Symphonie Orkest en de zeer verdienstelijk zingende koor-sopraan Esther Hillinga als soliste. Een welluidend werk, waarin de tekst duidelijk een inspiratiebron was. Het hymnisch karakter wordt geaccentueerd door de brede welving van de doorlopende recitatieve melodiek, waarin de plotseling opspringende en weer toebuigende lijnen de impressie geven van acclamaties. Oosterse invloeden mengen zich met motieven die soms aan oud-Franse volksliederen doen denken en waarin het gebruik van middeleeuwse modi opvalt. Zo is de aanhef van de solopraan, na een inleiding met brede, plechtig klokgebeier suggererende akkoorden, duidelijk mixolydisch (zie notenvoorbeeld 1).

Klerk en de sopraan Annette de la Bije naar Bergen (N.-H.), waar dirigent en koor door de burgemeester van deze plaats in het raadhuis een buitengewoon gulle ont-

Klokkenmotieven vinden we door het hele werk heen, soms met een — misschien onbewust — toonschilderende functie, zoals de instrumentale passage na „et ta

jeunesse renouvelée à la vigueur de l'aigle", waar men aan de wiekslag van de arend moet denken (zie notenvoorbeeld 2) en aan het slot van de Psalm.

De koorbehandeling — nu eens éénstemmig elkaar beantwoordend of homofoon, dan weer uitwaaiend in polyfone passages — lijkt geheel gericht op de verstaanbaarheid van de tekst, waartoe ook de doorzichtige orkestratie meewerkt. Vaak staan de hoge vrouwen- en mannenstemmen tegenover de lage, in oktaverende tweestemmigheid, met onverwachte modulaties (zie notenvoorbeeld 3).

3

SA
Bé - nis - sez Yah - weh, vous tou-tes ses ar- mées,
TB

Herman Strategier schrijft vanuit de koorpraktijk: de stemligging van alle partijen is uitstekend. De warme klankwerkingen en de oplossingen na (soms Debussy's klinkende) akkoordparallelismen verraden het romantische hart van de componist. Men

kan dit werk nog eens horen op 13 oktober te Eindhoven, in het kader van de door de Koninklijke Bond van Zang- en Oratoriumverenigingen in Nederland georganiseerde Koordagen. Herman Strategier zal dan met zijn koor tevens weer Händels *Dixit Dominus* (Psalm 109/110) voor solisten, koor en orkest uitvoeren, dat ook klonk op het jubileumconcert, waarop het Nederlands Madrigaalkoor de fijne koorscholing en grote techniek ook liet horen in Debussy's *La Demoiselle élue* en met name in de razend moeilijke, door een amateurkoor praktisch nooit gerealiseerde, *Messe en sol-majeur* van Francis Poulenc.

Dat het koorbestuur zéér „bij de tijd” is, bewees het met het originele idee, het Trio Louis van Dijk uit te nodigen om in de pauze in de foyer te improviseren op thema's uit Strategier's zojuist uitgevoerde *Psalm!*